

**Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
історичний факультет
кафедра історії України**

**Формування модерної української нації (XIX – початок XX ст.)
Силабус**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Формування модерної української нації (XIX – початок XX ст.). Мова викладання - українська.
Викладачі	Газін Володимир Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України
Профайл викладачів	http://histua.kpnu.edu.ua/volodymyr-volodymyrovych-hazin/
E-mail:	hvv1969@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/enrol/index.php?id=1718

2. Анотація до курсу

Курс «Формування модерної української нації (XIX – початок XX ст.)» є вибірковою дисципліною освітньої програми “Історія” другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 032 Історія та археологія. Курс дає можливість проаналізувати особливості та процес формування модерної української нації в період XIX на початку XX ст., визначити передумови українського націєтворення, впливи зовнішніх та внутрішніх чинників на цей процес, виокремити закономірності цього процесу, зрозуміти його характерні риси, особливості та сутність, порівняти формування модерної української нації з подібними процесами інших європейських народів. Зміст курсу передбачає аналіз різних концепцій та підходів до питання виникнення та становлення української нації, періодизації процесу українського націєтворення у вітчизняній та зарубіжній історіографії. В межах навчального курсу студенти поглиблюють свої знання з політичної історії України періоду нової історії, суспільних відносин та культурного розвитку тогочасної України. Більш докладно (в сенсі проблем націєтворення) розглядатимуться різні проблеми історії українського народу періоду перебування українських земель в складі Російської імперії та Австро-Угорщини.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Формування модерної української нації (XIX – початок XX ст.)» є формування ґрунтовних знань з проблем українського націєтворення періоду нового часу, розуміння ходу історичного розвитку українського народу, самого процесу формування української модерної нації, його передумов, надання їм розгорнутої інформації про основні етапи її розвитку протягом XIX–початку XX ст.; формування у студентів компетентностей, що дозволяють забезпечити виконання наступних завдань курсу:

- подати магістрантам конкретний історичний матеріал, пов'язаний з генезою та розвитком української нації в період з XIX – початку XX ст. ;

- дослідити передумови та особливості формування модерної української нації, окреслити вплив інших народів на цей процес;
- охарактеризувати особливості соціально-економічного та політичного становища України в період перебування в складі Російської, Австрійської та Австро-Угорської держав;
- з'ясувати геополітичні особливості розвитку української нації;
- показати процес формування української національної ідеї та її значення у процесі становлення української домодерної та модерної нації.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний).

5. Результати навчання

Відповідно до програми навчальної дисципліни у процесі її вивчення студенти повинні набути компетентностей, що дозволять досягти задекларованих у програмі курсу результатів. Компетентності:

- вміння аналізувати та оцінювати події та процеси українського націєтворення в ХІХ–початку ХХ ст.;
- розуміння сутності понять: «нація», «етнічна нація», «модерна нація», «націєтворення», «національна ідея»;
- опанування концептуальними основами періодизації процесу українського націєтворення в ХІХ–на початку ХХ ст.;
- оволодіння основними історичними концепціями що стосуються питань виникнення та розвитку української нації, поняттями, судженнями з теорії українського націєтворення; здатність осмислювати і співставляти історичні факти, критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ українського націєтворення;
- здатність до аналізу подій та процесів українського націєтворення та порівняння їх з подібними процесами в історії інших європейських народів.

Програмні результати навчання. По завершенні курсу студент повинен:

- знати різні підходи до періодизації українського націєтворення;
- знати історичні передумови і причини виникнення української модерної нації;
- знати найважливіші етапи становлення та розвитку української нації в ХІХ–на початку ХХ ст., основні закономірності та особливості соціально-економічного та політичного розвитку української нації;
- сформувані цілісне уявлення про умови українського націєтворення та її значення для боротьби за утвердження власної національної держави;
- вміти розкрити причини, особливості, закономірності, наслідки окремих періодів українського націєтворення в ХІХ–на початку ХХ ст.;
- вміти аналізувати й порівнювати історичні події, відстежувати причинно-наслідкові зв'язки між ними;
- вміти самостійно працювати з джерелами, науковою та навчально-методичною літературою;
- вільно оперувати фактичним матеріалом з історії формування та розвитку української нації протягом ХІХ–початку ХХ ст.;
- реконструювати історичне минуле й відповідну до визначеного періоду внутрішньо- та зовнішньополітичну ситуацію в Україні;
- аналізувати причини та наслідки впливу європейських суспільно-політичних процесів на націєтворчий процес в Україні в ХІХ–на початку ХХ ст.;

- порівнювати, відзначаючи спільні та відмінні риси процесів націєтворення на різних його етапах та в різних регіонах протягом XIX– початку XX ст.;
- визначати місце та значення процесу формування української модерної нації в історії Центрально-Східної Європи, його вплив на європейську практику націєтворення в XIX–на початку XX ст.;
- знати найбільш важливі персоналії, пов’язані з процесом українського націєтворення;
- вільно орієнтуватися в історіографії проблеми;
- володіти історичною картою.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Історія, 032 Історія та археологія.
Рік навчання/ рік викладання	перший /2018-2019
Семестр вивчення	Другий
нормативна/вибіркова	Вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год.
Кількість годин навчальних занять	40 год.
Лекційні заняття	20 год.
Практичні заняття	0 год.
Семінарські заняття	20 год.
Лабораторні заняття	0 год.
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.
Форма підсумкового контролю	залік

7. Пререквізити курсу

Для успішного опанування компетентностями, що визначаються змістовною частиною курсу, студенти мають мати базові знання з таких предметів: “Історія України”, “Основи теорії держави і права”, “Історія середніх віків”, “Джерелознавство історії України”, “Історія держави і права України”, “Історіографія історії України”.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальнонавчаних програм і операційних систем.

9. Політики курсу

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, реферат, модульна контрольна робота).

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Література.

Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

10.Схема курсу

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Тема 1. Вступ. Формування української модерної нації. Основні торії українського націєтворення	12	2				10	
Тема 2. Початок формування української нації.	12	2				10	
Тема 3. Інтеграція українських земель у склад Російської та Австрійської імперій.	10	2		2		6	
Тема 4. Перша хвиля національного відродження у	10	2		2		6	

підросійській Україні							
Тема 5. Російські та польські революційні рухи в Україні 1820-1830 рр.	10	2		2		6	
Тема 6. Кирило-Мефодіївське братство – перша українська політична організація	8			2		6	
Тема 7. Початки українського національного руху на західноукраїнських землях	10	2		2		6	
Тема 8. Соціально-економічні зміни у підросійській Україні у другій половині XIX ст.	10	2		2		6	
Тема 9. Український національний рух у 1860-1880-х рр.	10	2		2		6	
Тема 10. Галицький П'ємонт	8			2		6	
Тема 11. Політичне життя на надніпрянській Україні наприкінці XIX–на початку XX ст.	10	2		2		6	
Тема 12. Український рух напередодні революції	10	2		2		6	
разом годин	120	20		20		80	

11. Система оцінювання та вимоги

Рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за всі види аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності.

Оцінювання навчальної діяльності студентів університету під час навчальних занять здійснюється відповідно до критеріїв означених у *таблиці 1*.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за семінарські заняття становить 30 балів, написання модульної контрольної роботи – 50 балів, опрацювання питань винесених на самостійну підготовку – 10 балів, виконання індивідуального науково-дослідного завдання – 10 балів. Підсумковий контроль здійснюється за стобальною системою (*Таблиця 2*). Формою підсумкового контролю здобувача вищої освіти є залік, який студент отримує автоматично при відсутності академічної заборгованості.

Здобувач вищої освіти, який не має академічної заборгованості за результатами поточного контролю отримує підсумкову рейтингову оцінку, яка визначається як сума рейтингової оцінки за навчальні заняття та рейтингових оцінок контрольних заходів поточного контролю (ККР, ІНДЗ, самостійна робота) відповідно до таблиці 3.

Таблиця 1.

Рейтингова система оцінювання навчальної діяльності студентів університету під час навчальних занять

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти

		таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо- професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Таблиця 2

Поточний і модульний контроль (100 балів)				
Поточний контроль	МКР	ІНДЗ	Самостійна робота	Сума
30 балів	50 балів	10 балів	10 балів	100 балів

Таблиця 3

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	Відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	Добре	
75-81	C (добре)	30	Задовільно	
67-74	D (задовільно)	25		
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		Незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

Список рекомендованої літератури**Підручники і посібники:**

1. Бойко О.Д. Історія України. – К., 2002.
1. Борисенко В. Курс української історії. – К., 1997.
2. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995.
3. Гирич І. Формування модерної української нації: теорія і суспільні виклики (XIX – початок ХХ ст. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. 112 с.
4. Грабовський С., Ставрояні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995..
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ-ХХ століття. Київ : Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
6. Грушевський М. Ілюстрована історія України.- К.,1992.
7. Довідник з історії України (А – Я): Посібник для серед. Загальноосв. Навч. ст. / за заг. ред. І.Підкови, Р.Шуста. – К., 2001.
8. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991
9. Історія України нове бачення.- К.,1996.- Т. 2.

10. Історія України / В.Ф.Верстюк, О.В.Гарань, О.І.Гуржій та ін. Під ред. В.А.Смолія. – К., 1997.
11. Історія України: Курс лекцій у двох книгах. – К., 1992.
12. Історія України: навчальний посібник. – К., 1997.
13. Історія української культури. – К., 1994.
14. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. – К., 2002.
15. Котляр М., Кульчицький С. Довідник з історії України. – К., 1996.
16. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990.
17. Полонська-Василенко Н. Історія України. – К., 1992.- Т.1.
18. Субтельний О. Україна: Історія. – К., 1991.
19. Українське державотворення. Не витребуваний потенціал. Словник-довідник. – К., 1997.
20. Хрестоматія з історії держави і права України. У 2-х т. – К., 1997.
21. Шевчук В.П., Тараненко М.Г. Історія української державності. Навчальний посібник. – К., 1999.

Інформаційні ресурси

1. Інститут Україніки. Міжнародна громадська організація. URL : <http://ukrainica.org.ua/ukr>
2. Науково-дослідний інститут українознавства Міністерства освіти і науки України . URL : www.rius.kiev.ua
3. Національний науково-дослідний інститут Українознавства. URL : <http://www.libok.net>
4. Офіційний веб-сайт Інституту історії НАН України. URL www.history.org.ua
5. Центр Українознавства. URL: <http://uaznavstvo.univ.kiev.ua>
6. Національна бібліотека України імені В.Вернадського. URL : www.nbuv.gov.ua
7. Національна парламентська бібліотека України. URL : www.nplu.kiev.ua
8. Україна – історія держави. URL до журн. : <http://kampot.org.ua/history/default.shtml>
9. Українська Спілка. URL: <http://www.uaaweb.org>
10. Науково-просвітницький центр "Українознавство" товариства "Знання" України URL : www.znannya.org.ua/center/ukr.htm
11. Журнал "Українознавство" НДІ українознавства МОН України. URL до журн. : www.ualogos.kiev.ua
12. Проект електронної бібліотеки давньої української літератури. Українські літописи, хроніки, життя, апокрифи, граматики, лексикони, історично-мемуарна проза, перекладні та поетичні твори, "Слово о полку Ігоревім" тощо. URL: www.litorys.org.ua
13. Науково-дослідний інститут українознавства Міністерства освіти і науки України. URL : www.rius.kiev.ua
14. Освітньо-інформаційний ресурс "Український центр". URL : www.ukrcenter.com
15. Електронна бібліотека української літератури. URL : www.utoronto.ca/elul/Main-Ukr.html